

ДОРНОД АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Дорнод аймгийн Засаг даргын 2025 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн аудитын хураангуй тайлан

АУДИТЫН КОД: ДОА-2026/001/НА-СТА-ТЕЗ

<p>Цахим хуудас: www.audit.mn Чойбалсан хот 2026 он</p>	<p>Дорнод аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга, Тэргүүлэх аудитор: Б.Болортуул Утас: 7058-4203, Цахим хаяг: bolortuulb@audit.gov.mn Аудитын менежер: Д.Нармандах Утас: 7058-4204, Цахим хаяг: narmandakhd@audit.gov.mn Ахлах аудитор: Ө.Сийлэгмаа Утас: 7058-4207, Цахим хаяг: siilegmaau@audit.gov.mn Аудитор: Б.Одхүү Утас: 7058-4207, Цахим хаяг: odkhuu@audit.gov.mn Аудитор: Б.Оюунхэрлэн Утас: 7058-4207, Цахим хаяг: oyunkherlenb@audit.gov.mn Аудитор: С.Энхбаатар Утас: 7058-4207, Цахим хаяг: enkhbaatarsu@audit.gov.mn</p>
---	--

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

ДОРНОД АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Баянтүмэнгийн гудамж, 9 дүгээр баг
Хэрлэн сум, Дорнод аймаг, 21000
Утас: 7058-4203

2026.04.20 № 445
танай _____ -ны № _____ -т

ДОРНОД АЙМГИЙН ЗАСАГ
ДАРГА Ш.ЁЛ ТАНАА

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.4-д заасны дагуу Дорнод аймгийн Засаг даргын 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгад болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Бидний үзэж байгаагаар Хязгаарлалттай санал дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт тайлбарласан зүйлсийн үр нөлөөг эс тооцвол 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх нэгтгэсэн санхүүгийн байдал, тайлант жилийн эцсээрх тэдгээрийн нэгтгэсэн санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээ Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу бүхий л материаллаг байдлын үүднээс үнэн зөв толилуулсан байна.

Хязгаарлалттай санал дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлөөс 4,387.7 сая төгрөгийн залруулагдаагүй зөрчил нь бидний тогтоосон ерөнхий материаллаг байдлын түвшнээс 2,460.1 сая төгрөгөөр давж, дангаараа буюу эсвэл нийтээрээ материаллаг боловч өргөн тархаагүй, санхүүгийн тайлагналын тохиолдсон байх, үнэлгээ ба хуваарилалт, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Тайлант онд Гурванзагал хөгжил, Хөлөнбуйр хөгжил, Өндөр хошуу хөгжил, Баянтүмэн хөгжил, Халхгол нэгдэл ОНӨААТҮГ-ууд нь 2-3 жил дараалан алдагдалтай ажиллаж, Хулстай хөгжил ОНӨААТҮГ нь үйл ажиллагаа явуулаагүй Х тайлан ирүүлсэн. Мөн байгаль орчныг хамгаалах чиглэлээр ажилладаг "Байгаль хамгаалалтын захиргаа" ОНӨААТҮГ нь төсвөөс татаас авдаг бөгөөд 3 жил дараалан алдагдалтай ажиллаж байна

Аудитын гол асуудал

Аудитын гол асуудал гэдэг нь тайлант үеийн санхүүгийн тайлангийн аудитад хамгийн чухал нөлөөтэй хэмээн мэргэжлийн шүүн тунгаалтаар бидний авч үзсэн асуудал байна. Гол асуудлыг санхүүгийн тайлангийн аудитын хүрээнд бүхэлд нь харгалзаж, аудитын санал дүгнэлтээ илэрхийлэхэд авч үзсэн бөгөөд энэхүү гол асуудлын талаар бид тусад нь дүгнэлт гаргахгүй.

Авлага дансны үлдэгдэл 7,037.3 сая төгрөг байгаа бөгөөд үүний 49.3 хувь буюу 3,471.8 сая төгрөг нь 5-аас дээш жилийн насжилттай бөгөөд 69.3 хувь нь хугацаа хэтэрсэн байна.

Шүүхийн шийдвэрээр ажилгүй байсан хугацааны нөхөн олговорт олгосон / Матад, Гурванзагал, Баянтүмэн / 45.7 сая төгрөгийн авлагатай байна.

Монгол Улсын Засгийн газар, Азийн хөгжлийн банкны хооронд байгуулсан зээлийн гэрээний дагуу "Орон нутгийн хотуудын нийтийн аж ахуй хөгжлийн хоёрдугаар үе шатны төсөл" МОН1907-ийн хүрээнд авсан 2,856.2 сая төгрөгийн зээлийг аймгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагч нь Засгийн газарт төлсөн тул гэрээний дагуу "Дорнод НАА" ХХК-аас авахаар тусгасан ч тайлант хугацаанд төлбөр хийгдээгүй байна.

Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн хамрах хүрээний 6 байгууллагуудад 112.0 сая төгрөгийн зөрчил илэрсэн.

Жижиг мөнгөн сангийн хэмжээнээс хэтэрсэн дүнгээр байгууллагын нярвын харилцах дансаар бусдад өгөх тусламж, арга хэмжээ зохион байгуулах, бараа материал худалдан авах, шагнал урамшуулал, шатахуун авах зэргээр 120.0 сая төгрөгийн гүйлгээ хийгдсэн.

Бусад асуудлын хэсэг

Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3.19-д орсон өөрчлөлтийн дагуу аймгийн Хөдөө аж ахуйн санг татан буулгаагүй байна.

Дорнод аймгийн Хэрлэн сумын ИТХ-ын 2025 оны 05/05 тогтоолоор "Чойбалсан хотын соёл, амралтын хүрээлэн" ОНӨААТҮГ-ыг шинээр байгуулсан, аймгийн ИТХ-ын 2025 оны 07/09 дугаар тогтоолоор Булган суман дахь сум дундын ойн анги, Чойбалсан сумын ИТХ-ын 2025 оны 37 дугаар тогтоолоор "Хулстай хөгжил" ОНӨААТҮГ нь тус тус татан буугдсан байна

Дорнод аймгийн ИТХ-ын хуралдааны 2025 оны 12 дугаар сарын 04-ний өдрийн 07/01 дугаар тогтоолоор аймгийн Засаг даргын 2025 оны хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг "Хангалттай" гэж дүгнэсэн байна.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Б.БОЛОРТУУЛ

2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2024 оны 12-р сарын 31	2025 оны 12-р сарын 31
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	35,527,362.4	48,689,873.9
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	22,180,037.1	33,830,475.8
33	АВЛАГА	6,872,666.0	7,037,346.0
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	6,276,796.2	7,318,681.9
36	НӨӨЦИЙН БАРАА	197,863.2	456,184.6
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	164,062,035.8	190,990,307.5
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	164,062,035.8	190,990,307.5
39200	Биет хөрөнгө	150,143,539.5	176,604,810.0
39300	Биет бус хөрөнгө	13,918,496.4	14,385,497.4
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН	199,589,398.3	239,680,181.4
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	5,195,446.8	10,295,060.6
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	5,195,446.8	10,295,060.6
41300	Өглөг	5,195,446.8	10,295,060.6
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	194,393,951.4	229,385,120.8
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	194,393,951.4	229,385,120.8
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал	33,576,488.5	33,503,202.5
51106	Эздийн өмчийн бусад хэсэг	10,947,809.6	9,762,828.1
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	142,172,160.6	177,431,686.3
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	7,697,492.7	8,687,403.9
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	199,589,398.3	239,680,181.4

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2024 оны 12-р сарын 31	2025 оны 12-р сарын 31
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН	150,647,495.6	176,125,819.9
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	62,041,462.2	77,477,618.6
110	Орлогын албан татвар	45,963,125.8	59,062,224.5
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	40,655,195.4	42,694,349.3
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	(1,391,872.4)	(1,763,520.4)
1103	ААН-ын орлогын албан татвар	6,699,802.9	18,131,395.6
113	Хөрөнгийн албан татвар	4,029,286.7	4,905,495.3
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	12,049,049.6	13,509,898.8
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	83,213,665.0	98,648,201.3
120	Нийтлэг татварын бус орлого	54,645,609.5	67,228,899.2
121	Хөрөнгийн орлого	42,731.9	55,755.6
122	Тусламжийн орлого	4,410,077.0	3,990,000.0
123	Улсын төсөв орон нутгийн төсөв хоорондын шилжүүлэг	24,115,246.6	22,333,663.0
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	5,392,368.5	-
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	79,908,305.0	96,340,433.2
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	79,908,305.0	96,039,057.9
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	74,631,087.9	91,119,768.9

2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	19,943,628.3	24,860,527.5
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	2,439,713.6	2,679,051.7
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	7,435,165.0	9,302,986.4
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	1,914,832.0	2,003,141.1
2105	Нормативт зардал	1,845,816.8	1,703,603.7
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	1,079,208.4	1,549,973.9
2107	Томилолт, зочны зардал	446,883.2	396,122.7
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	12,073,958.2	17,763,645.3
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	27,451,882.3	30,860,716.7
211	ХҮҮ	224,750.0	215,750.0
212	ТАТААС	62,784.0	-
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	4,989,683.1	4,703,539.0
214	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ		301,375.3
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН	70,739,190.7	79,785,386.8
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	42,990,432.9	45,073,654.4
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН	27,748,757.8	34,711,732.4

2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн	Цөөнхийн хувь оролцоо	Нийт цэвэр хөрөнгө/өмч
1	2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	166,524,876.3	0.0	166,524,876.3
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	(3,382,466.0)	0.0	(3,382,466.0)
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	163,142,410.3	0.0	163,142,410.3
4	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	3,368,531.9	0.0	3,368,531.9
5	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	110,494.2	0.0	110,494.2
9	Тайлант үеийн үр дүн	27,752,015.7	0.0	27,752,015.7
10	2024 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	194,373,452.1	0.0	194,373,454.1
11	2025 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	194,373,452.1	0.0	194,373,454.1
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	(3,876,561.4)	0.0	(3,876,561.4)
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	190,496,890.7	0.0	190,496,890.7
14	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	4,176,497.7	0.0	4,176,497.7
15	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	0.0	0.0	0.0
19	Тайлант үеийн үр дүн	34,711,732.4	0.0	34,711,732.4
20	2025 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	229,385,120.8	0.0	229,385,120.8

2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

/мянган төгрөгөөр/

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2024 оны 12-р сарын 31	2025 оны 12-р сарын 31
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН	118,010,846.4	133,962,528.2
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	62,041,462.2	77,477,618.6
110	Орлогын албан татвар	45,963,125.8	59,062,224.5
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	40,655,195.4	42,694,349.3
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	(1,391,872.4)	(1,763,520.4)
1103	ААН-ын орлогын албан татвар	6,699,802.9	18,131,395.6
113	Хөрөнгийн албан татвар	4,029,286.7	4,905,495.3
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	12,049,049.6	13,509,898.8
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	2,564,862.3	4,232,494.1
1181	Газрын төлбөр	3,754,846.9	4,255,799.9
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	5,729,340.4	5,021,604.8
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	51,044,843.4	56,484,909.6
120	Нийтлэг татварын бус орлого	22,491,732.9	28,862,126.2
121	Хөрөнгийн орлого	42,731.9	55,755.6
122	Тусламжийн орлого	4,395,132.0	5,233,364.8
123	Улсын төсөв орон нутгийн төсөв хоорондын шилжүүлэг	24,115,246.6	22,333,663.0
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	4,924,540.8	-
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	69,497,544.3	81,265,949.8
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	69,497,544.3	81,265,949.8
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	64,217,437.8	76,346,660.9
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	23,000,670.3	29,032,212.5
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	3,365,467.8	2,671,324.9
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	8,244,650.8	9,925,525.6
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	3,337,649.6	3,011,748.4
2105	Нормативт зардал	1,709,788.2	1,912,049.2
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	897,319.4	1,122,088.2
2107	Томилолт, зочны зардал	447,428.2	393,672.7
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	8,318,004.7	16,623,598.6
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	14,896,458.8	11,654,440.8
211	ХҮҮ	224,750.0	215,750.0
212	ТАТААС	62,784.0	-
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	4,992,572.5	4,703,539.0
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	48,513,302.1	52,696,578.4
IV	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН	-	-
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН	43,657,262.9	39,782,690.1
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	43,657,262.9	39,782,690.1
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	43,657,262.9	39,782,690.1
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	(43,657,262.9)	(39,782,690.1)
VII	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ДҮН	(201,966.0)	(1,263,449.5)
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	40,000.0	1,263,449.5
25	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДАЛ	161,966.0	-
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	4,654,073.2	11,650,438.8
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	17,525,963.9	22,180,037.1
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	22,180,037.1	33,830,475.8

5 САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТААР ИЛЭРСЭН АЛДАА, ЗӨРЧИЛ, ЗАЛРУУЛГА

5.1 АУДИТААР ИЛЭРСЭН АЛДАА

Аудитаар нийт 1,962.6 сая төгрөгийн 9 алдаа¹ илэрснийг аудитын явцад залруулсан.

Аудитаар нягтлан бодох бүртгэлийн бичилт, тооцоолол болон тайлагналтай холбоотой алдааг санхүүгийн тайланд залруулга хийлгэж, баталгаажуулав. Үүнд:

- Дашбалбар сумын ХХС нь 136.0 сая төгрөгийн зээл олгохдоо Үр дүнгийн тайланд зардлаар бүртгэн тусгасан нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1 дэх “Аж ахуйн нэгж, байгууллага нягтлан бодох бүртгэлээ аккруэл сууриар хөтөлнө” гэж заасныг зөрчсөн, санхүүгийн тайлангийн үнэлгээ ба хуваарилалт гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.
- Баянтүмэн сумын ЗДТГ нь ОНХС-ийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдсэн 102.0 сая төгрөгийн хөрөнгийг бүртгэлд тусгаагүй нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.4 дэх “Нягтлан бодох бүртгэлд дараах зүйлсийг заавал бүртгэнэ”, 14.4.2-т “бүх хөрөнгө, хөрөнгө оруулалт, авлага” гэснийг зөрчсөн, санхүүгийн тайлангийн иж бүрэн байх гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.
- Дашбалбар сумын ЗДТГ нь 2021 онд ДБЭХС ТӨХК-д шилжсэн Аят багийн 24.2 сая төгрөгийн ЦДАШ-ыг данс бүртгэлээс хасаагүй нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.4 дэх “Нягтлан бодох бүртгэлд дараах зүйлсийг заавал бүртгэнэ”, 14.4.1 “аж ахуйн бүх ажил, гүйлгээ”, санхүүгийн тайлангийн тасалбар болголт гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.
- Дашбалбар сумын ЗДТГ нь 2021 онд ДБЭХС ТӨХК-д шилжсэн 24.2 сая төгрөгийн ЦДАШ-нд 9.2 сая төгрөгийн элэгдэл тооцсон нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.4 дэх “Нягтлан бодох бүртгэлд дараах зүйлсийг заавал бүртгэнэ”, 14.4.1 “аж ахуйн бүх ажил, гүйлгээ”, санхүүгийн тайлангийн тасалбар болголт гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.
- Дашбалбар сумын ЗДТГ нь 2021 онд ДБЭХС ТӨХК-д шилжсэн Чух багийн 67.6 сая төгрөгийн ЦДАШ-ыг данс бүртгэлээс хасаагүй нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.4 дэх “Нягтлан бодох бүртгэлд дараах зүйлсийг заавал бүртгэнэ”, 14.4.1 “аж ахуйн бүх ажил, гүйлгээ”, санхүүгийн тайлангийн тасалбар болголт гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.
- Дашбалбар сумын ЗДТГ нь 2021 онд ДБЭХС ТӨХК-д шилжсэн 67.6 сая төгрөгийн хөрөнгөнд 4.0 сая төгрөгийн элэгдэл тооцсон нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.4 дэх “Нягтлан бодох бүртгэлд дараах зүйлсийг заавал бүртгэнэ”, 14.4.1 “аж ахуйн бүх ажил, гүйлгээ”, санхүүгийн тайлангийн тасалбар болголт гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.
- Хөрөнгө оруулалтын ажлын 664.2 сая төгрөгийн өглөгийг татаас санхүүжилтийн авлагаар бүртгэсэн нь санхүүгийн тайлангийн үнэлгээ ба хуваарилалт гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.
- Баян-Уул сумын ИТХ нь 0.6 сая төгрөгийг зардлын ангилал буруу тусган илэрхийлсэн нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.4 дэх “Нягтлан бодох бүртгэлд дараах зүйлсийг заавал бүртгэнэ”, 14.4.7-д “нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартаар тогтоосон бусад зүйлс” гэснийг зөрчсөн, санхүүгийн тайлангийн ангилал гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.
- “Дорнод НАА” ОНӨААТҮГ-ын үндсэн хөрөнгийн данс бүртгэлд анхны өртгөө бүрэн нөхсөн 278 ширхэг 953.4 сая төгрөгийн хөрөнгөнд дахин үнэлгээ хийлгэж тайлан бүртгэлд тусгуулсан.

¹ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

5.2 АУДИТААР ИЛЭРСЭН ЗӨРЧИЛ

Аудитаар нийт 85.4 сая төгрөгийн зөрчил² илэрснээс 85.4 сая төгрөгийн 2 албан шаардлага, 7 зөвлөмж өгч ажиллалаа. Үүний 3 зөвлөмж нийцлийн асуудалтай холбоотой.

Нийт илрүүлсэн алдаа, зөрчлөөс 3,636.9 сая төгрөгийн залруулагдаагүй алдаа болон зөрчил нь төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн хамрах хүрээний байгууллагуудын зөрчил бөгөөд энэ нь бидний тогтоосон материаллаг байдлын түвшнээс 1,709.3 сая төгрөгөөр давж, санхүүгийн тайлагналын тохиолдсон байх, үнэлгээ ба хуваарилалт, нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байгаа тул “Хязгаарлалттай” дүгнэлт өглөө.

5.2.1 АЛБАН ШААРДЛАГА

1. Дорнод аймгийн Засаг даргын 2018 оны А/48 дугаар захирамжаар баталсан Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь Дэлхийн нягтлан бодогчдын холбооны дэргэдэх Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын зөвлөл (УСНББОУСЗ)-өөс 2021 онд шинээр баталсан болон нэмэлт өөрчлөлт оруулсан УСНББОУС болон шинээр батлагдсан хууль тогтоомж, дүрэм журам, заавартай нийцэхгүй, өөрчлөлт хийх талаар өмнөх онд өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлээгүй байна. Энэ нь санхүүгийн тайлангийн нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.
2. Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуулийн дагуу Хөдөө аж ахуйн санг татан буулгаагүй, тухайн сангаас олгосон зээлийн авлагын үлдэгдэл 85.4 сая төгрөгийг тооцоо нийлж баталгаажуулаагүй, авлагыг барагдуулах арга хэмжээ авч ажиллаагүй нь санхүүгийн тайлангийн нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

5.2.2 ЗӨВЛӨМЖ

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав.

ДОРНОД АЙМГИЙН ИТХ-Д

Илрүүлэлт 1 Тайлант онд Гурванзагал хөгжил, Хөлөнбуйр хөгжил, Өндөр хошуу хөгжил, Баянтүмэн хөгжил, Халхгол нэгдэл ОНӨААТҮГ-ууд нь 2-3 жил дараалан алдагдалтай ажиллаж, Хулстай хөгжил ОНӨААТҮГ нь үйл ажиллагаа явуулаагүй Х тайлан ирүүлсэн. Мөн байгаль орчныг хамгаалах чиглэлээр ажилладаг "Байгаль хамгаалалтын захиргаа" ОНӨААТҮГ нь төсвөөс татаас авдаг бөгөөд 3 жил дараалан алдагдалтай ажиллаж байна.

Өгсөн зөвлөмж: Орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн анх байгуулсан зорилгоо биелүүлээгүй, үйл ажиллагаа доголдсон шалтгаан нөхцөл, засаглалыг сайжруулахад хяналтыг хэрэгжүүлэн дүн шинжилгээ хийж, татан буулгах үндэслэл бүрдсэн эсэхийг тогтоож, үр дүнг шийдвэрлүүлэх.

Илрүүлэлт 2 Аймгийн хэмжээнд байгаль орчныг хамгаалах чиглэлээр 14 сумын ЗДТГ-т 3 орон тоотой байгаль орчны тасаг, 3 сум дундын ойн анги, 3 суманд Сав газрын захиргаа ажиллаж байгаа боловч "Байгаль хамгаалалтын захиргаа" ОНӨААТҮГ, болон "Буйр нуурын экосистемийг хамгаалах аялал жуулчлал хөгжүүлэх төв" ОНӨААТҮГ-ыг орон нутгийн төсвөөс санхүүжүүлэн ажиллуулж байгаа нь УИХ-ын 2024 оны 54 дүгээр тогтоолоор баталсан "бүх шатны төсвийн ерөнхийлөн захирагчдын төсвийн сахилга бат, хариуцлагыг дээшлүүлэхэд тавих хяналтыг сайжруулж, төсөвт байгууллагын үйл ажиллагааны үр дүнг дээшлүүлэх, чиг үүргийн давхардлыг арилгах, ажлын ачааллыг нягтруулах, бүтээмжийг дээшлүүлэх зорилгоор чиг үүрэг, зохион байгуулалтын бүтцийг батлагдсан орон тооны хязгаар, төсөвт багтаан шийдвэрлэх" гэж заасныг мөрдөж ажиллаагүй байна.

² Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

Өгсөн зөвлөмж: УИХ-ын 2024 оны 54 дүгээр тогтоолын хэрэгжилтийг ханган алдагдалтай ажиллаж байгаа Орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдүүдийн үйл ажиллагааны үр дүнг дээшлүүлэх, чиг үүргийн давхардлыг арилгах.

ДОРНОД АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГАД

Илрүүлэлт 1 Авлага дансны үлдэгдэл 7,037.3 сая төгрөг болж, өмнөх оноос 164.6 сая төгрөгөөр өссөн байна. Үүний 2,856.2 сая төгрөг буюу 40.6 хувь нь Монгол Улсын Засгийн газар, Азийн хөгжлийн банкны хооронд байгуулсан зээлийн, 3,281.2 сая төгрөг буюу 46.6 хувь нь ХХС-аас олгосон зээлийн авлагын үлдэгдэл эзэлж байна. ХХС-гийн нийт авлагын 24.9 хувь буюу 832.1 сая төгрөг нь хугацаа хэтэрсэн байна.

Өгсөн зөвлөмж: Сумдын Хоршоо хөгжүүлэх сангийн зээл олголт, зээлийн эргэн төлөлтөд дүн шинжилгээ хийж, хугацаа хэтэрсэн авлагыг 35 хувиар бууруулж, чанарын зээлийн зохистой харьцааг ханган ажиллах.

Илрүүлэлт 2 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллах ажлын хүрээнд хэрэгжүүлэх ажлын төлөвлөгөө гаргаагүй, үр дүн гүйцэтгэлийг тайлагнаагүйгээс ТЕЗ-ийн хамрах хүрээний байгууллагуудад Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой 112.0 сая төгрөгийн зөрчил илэрсэн байна.

Өгсөн зөвлөмж: Хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллах.

Илрүүлэлт 3 Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн хамрах хүрээний байгууллагуудад санхүүгийн тайлангийн аудитаар нийт 3,636.9 сая төгрөгийн 211 алдаа, зөрчил илэрсэн.

Өгсөн зөвлөмж: Санхүүгийн тайлангийн аудитаар тогтоосон төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжид дүн шинжилгээ хийж, төсвийн захирагч, нягтлан бодогч нарыг мэргэжлийн арга зүйгээр хангах, санхүүгийн сахилга батыг дээшлүүлэх.

Илрүүлэлт 4 Аймгийн Засаг дарга орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг санхүүжүүлэх эрхийг жил бүр Засаг даргын захирамжаар эрх шилжүүлдэг бөгөөд 2025 онд Засаг даргын А/35 дугаар захирамжаар дээрх арга хэмжээг санхүүжүүлэх эрхийг Засаг даргын Тамгын газрын Санхүү, төрийн сангийн хэлтсийн даргад шилжүүлэн хэрэгжүүлж байна. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.4-т заасан “төсвийн ерөнхийлөн захирагч нь төсөв хуваарилах, зарцуулахтай холбогдсон бүрэн эрхээ төвлөрүүлэн захирагч, эсхүл харьяалах төсвийн шууд захирагчид шилжүүлж болох бөгөөд ийнхүү шилжүүлсэн нь түүнийг хариуцлагаас чөлөөлөх үндэслэл болохгүй” гэж заасантай нийцэхгүй байна. Мөн орон нутгийн төсвөөс олгож буй санхүүжилтийг аймгийн Засаг даргын Тамгын газар хэрэгжүүлж байгаа бөгөөд аймгийн Засаг даргын А/34 дүгээр захирамжаар төсөл, арга хэмжээг санхүүжүүлэх эрхийг Засаг даргын Тамгын газрын даргад шилжүүлсэн байна. Энэхүү эрх шилжүүлсэн захирамж нь аймгийн төсвийн ерөнхий нягтлан бодогчийн эрх, үүргийг Засаг даргын Тамгын газрын нягтлан бодогчид шилжүүлэх хууль зүйн үндэслэл болохгүй. Түүнчлэн төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээний санхүүжилтийн хоёрдугаар гарын үсгийг төсвийн шууд захирагчийн нягтлан бодогчоор зуруулж байгаа нь холбогдох хууль, журмын шаардлагад нийцэхгүй байна

Өгсөн зөвлөмж: Хууль, тогтоомжид нийцүүлэх.

Илрүүлэлт 5 Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн хамрах хүрээний байгууллагуудад хийсэн Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шилэн данс болон бусад хууль тогтоомжийн нийцэлтэй холбоотой нийт 23,569.4 сая төгрөгийн 74 зөрчил илэрсэн байна.

Өгсөн зөвлөмж: Хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллах

5.3 САНАЛ:

Тайлант онд Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас аймгийн Орон нутгийн хөгжлийн санд олгох орлого 22,933.7 сая төгрөг шилжүүлэхээс 600.0 сая төгрөгөөр дутуу шилжүүлсэн нь Сангийн яам дахин хуваарилалтыг төсвийн жилд багтаан орон нутагт шилжүүлээгүйтэй холбоотой байна. Иймд Сангийн яаманд нэгтгэсэн тайланд ОНХНС-ийн орлогын дахин хуваарилалтыг төсвийн жилд багтаан орон нутагт шилжүүлж байх зөвлөмжийг тусгуулах

Зөвлөмжийн мөрөөр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.5-д заасны дагуу “Шалгагдагч этгээд болон холбогдох бусад албан тушаалтан нь энэ хуулийн 20.2-т заасан зөвлөмжийн мөрөөр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг аудитын тайланг хүлээн авснаас хойш 30 хоногийн дотор төрийн аудитын байгууллагад ирүүлнэ.” гэж заасан. Харин зөвлөмжийн биелэлтийг 2026 оны 11 дугаар сарын 20-ны дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

ДОРНОД АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОРЫН
ТУШААЛ

2026 оны 04 сарын 20 өдөр

Дугаар А/12

Чойбалсан хот

Аудитын тайланг баталгаажуулах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1 дэх хэсэг, 29 дүгээр зүйлийн 29.2, 29.4 дэх заалт, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2020 оны А/106 дугаар тушаалаар батлагдсан “Төрийн аудитын байгууллагаас аудит хийх журам”-ын 18.9, 2025 оны А/175 дугаар тушаалын 3 дугаар хавсралтаар батлагдсан “Аймаг нийслэл дэх Төрийн аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудиторт шилжүүлэх эрх”-ын 3 дахь заалтыг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. Дорнод аймгийн Засаг даргын 2025 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд хийсэн аудитын тайланг баталсугай.
2. Аудитаар өгсөн албан шаардлагыг хавсралтаар баталсугай.
3. Аудитын тайланг Дорнод аймгийн ИТХ-ын дарга, Засаг дарга, Үндэсний аудитын газрын Санхүү-нийцлийн аудитын газарт хүргүүлэхийг аудитын менежер (Д.Нармандах)-д даалгасугай.
4. Аудитаар өгсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлж биелэлтийг 2026 оны 12 дугаар сарын 10-ны өдрийн дотор ирүүлэхийг Дорнод аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлын дарга (Г.Цолмон), Засаг дарга (Ш.Ёл)-д зөвлөсүгэй.
5. Аудитаар өгсөн албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг ахлах аудитор (Ө.Сийлэгмаа)-д үүрэг болгосугай.

Б.БОЛОРТУУЛ

2125020045